

letekből kerül ki; ennél silányabb minőségű a boszniai, mely a zeniczai, kladanyi és visokoi kerületben nyeretik.

Ezen erdőterményeknek értékesítése a kincstár részéről a következő árak mellett történik: 1 tovar = 100 oka = 128 kg gubacsért 2 frtot fizetnek, 1 tovar szárított szömörce-cserért 50 krt és 1 tovar zöld szömörce cserért 15 krt. Rendes körülmények között a timárok a gubacsnak oka-ját (128 kg) helyben Visokon 8—12 krral, a szárított szömörcecsernek oka-ját pedig 4—5 krral fizetik.

Az égerfa-kérge is talál megfelelő alkalmazást az opankakészítőknél; a fiatal kőrisfa kérgét pedig a belföldön házilag gyártott posztónak feketére való festésére használják.

Erdészeti levél Szlavóniából.

Az erdőgazdaságban az évnek 4. negyedével nem hogy végződne az év, hanem rendszeren kezdődik. E negyedet az árverezések évnegyedének is lehetne nevezni, mert nem csak a makkoltatás és legeltetés, hanem az évi vágások eladása is e negyedévben bocsátatik árverezésre. Az idén a faeladások ideje meglehetősen későre érkezett el, minek leginkább a sziszeki dongapiacznak árukkel való elárasztottsága volt az oka; november végével ugyanis a dongakészlet ott 40 millió darabon felül volt. Ezen túltermelés által előidézett kedvezőtlen viszonyok a dongaáraknak hanyatlását is előidézték (160 frt 1000 drb), annyira, hogy a fakereskedők körében az a nézet kapott lábra, hogy az áruba bocsátandó vágások közül igen sok nem lesz eladható. E vélemény azonban teljesen tévesnek bizonyult, mert a legnagyobb tölgyfaeladónak, a beruházási alapnak november 22-én áruba bocsátott faanyaga nem csak hogy mind eladatott, hanem még a becslési árnál 160/0-kal kedvezőbb eredményt is értek el. A mondott napon 1496 hold (a vinkovcei főerdőhivatal bródi erdei a rajta levő 51.842 tölgyfatörzszsel, s a mellett 26.000 különféle nemű tűzifának való törzs) 1,558.234 frtra becsült árával szemben

1,810.068 frtért, tehát törzsenként majdnem 35 frtért adatott el. Ez a legmagasabb ár, mely a beruházási alapnál eddig elértett. A kincstári erdészet (vinkovcezi főerdőhivatal) 781 holdat 17.620 db — 473.981 frtra becsült — tölgyfa-törzset a becslési árnál 22⁰/₀-kal drágábban adott el. A bródi vagyonszövetség részéről, mely szintén a nagyobb termelők közé tartozik, 5.506 tölgytörzs 26 parcellában, 195.710 frt becslési árral volt eladásra bocsátva. A vagyonszövetség vágásait azért kellett ily sok darabra részletezni, hogy az illetményesek, a volt határörök a részükre járó csúcs- és hulladékfához kényelmesebben hozzájuthassanak.

Hogy az idej tölgyfaeladások, a dongapiacz nyomott helyzete daczára oly jól ütöttek ki, annak oka a leghatalmasabb fakereskedők közül néhánynak megegyezésében van, kik azt határozták, hogy az idej vágásokban nem termelnek hordódongákat, hanem főkép gömbölyü-, épület- és kádárfát, mi által a jövő évi dongakészlet mintegy 30 millió darabbal kevesebb lesz, mely körülmény bizonynyal emelni fogja a dongaárakat.

A fennebb említett erdőbirtokosokon kívül egyes magánosok és községek még mintegy 50 ezer darab tölgyfatörzset bocsátottak áruba; minthogy azonban ezek csekélyebb minőségűek, a dongapiaczra nem nagy befolyásuk lesz. Első sorban megemlítendő ezek közt a nasič-i uradalom, mely 37.000 törzset adott el a Neuschlosz és t. cégnek; ezen törzsek, mint mondják, fűrészelt anyagokká fognak feldolgoztatni.

Mint elől is már említve volt, ebbe az évnegyedbe esnek az árverések a makkoltatás és legeltetés bérbeadása iránt. Hogy ezen mellékhaszonvételek mily jelentékenyek még mindig, azt legjobban az ígért pénzösszegek mutatják, ámbár az idén a tölgymakk meglehetősen szűken termett. A gradiskai erdőségek makkoltatási és legeltetési bére fejében — 33.717 hold

területen, és pedig 18.406 hold Száva-völgyi erdő (tölgy és kőris), 15.311 hold hegyi erdő (bükk, kocsános tölgygyel elegyítve) körülbelől 16.000 frt folyt be. Megjegyzendő azonban, hogy ezen bérösszezből a hegyi erdőkre holdankint 19 kr, míg a Száva menti erdőkre 1 frt 08 kr bér esik, mind a mellett is, hogy — mint már említettük — a tölgy-makktermés csak szórványos volt, míg a bükk a lehető leg-gazdagabban termett.

A bérlet tartama az eladás napjától (rendesen október közepétől) a következő évi szeptember 15-éig tart. Ez nézetem szerint nem czélszerű, és pedig azon okból, mert a korán érő makk már szeptember első felében érni kezd, minélfogva a pásztorok az ilyen törzseket fölkeresik, s részben lerázzák róla a makkot, részben pedig az ágakat vagdossák le. Az ez által előidézett kár különösen akkor nagyon érzékeny, midőn csak a korán érő makknak van termése, mi nem ritka eset, és midőn épen azon erdőrészekben történik a károsítás, melyek — erdősítés céljából — makkgyűjtésre vannak kijelölve. A legelő és makkolás bérleti évének tehát legészszerűebben október 1-én kellene kezdődnie és augusztus végével végződnie, hogy az erdő szeptember hónapban — a makk érése idején — nyugalomban legyen.

A tölgymakknak már századok óta meg volt az értéke, most pedig évenként még inkább keresik. Mert a tölgymakkot nem csak mint kitünő állati táplálékot alkalmazzák, hanem igen sokféle ipari czélokra is használják; különösen azonban mint kávépótléknak van nagy kelendőse, melyet betegek (görvélykórosok) számára ajánlanak. Az e célra szolgáló makkot arra készített kemenczékben gyöngén aszalják. Evvel Horvát-Szlavonországban Sziszeken a Pejakovics Z. cég foglalkozik, s évenként 4—5 vagon ily czikket exportál. Az aszalt makk ára a nyers makk árának háromszorosa; az idén *q*-ként 8 frt

volt az ára. Makk-aszalással — úgy hiszem — Körmenten is foglalkoznak.

A tölgymakk helyett az idén a bükkmakk termett gazdagon, csak hogy a bükkös erdőket makkoltatás céljából távolról sem keresik úgy, mint a tölgyeseket, mi leginkább kitűnik az árverések eredményéből. A bükkmakknak ára, ha iparcikké (olaj) dolgozzák, ugyan nem kisebb (Sziszeken *q*-ként 10—12 frt), a legnagyobb baj azonban ezen apró makknak a vastag lombtakaróról való gyűjtése. Az állami erdészetnél a tölgy- vagy bükkmakknak ára az árszabály szerint *hl*-enkint 1 frt 60 kr; ezen ár azonban csak erdőkárosítási esetekben mint kártérítés jó alkalmazásba. Makkoltatási célra való eladásnál az ár a gabonaárakhoz alkalmazkodik. A tölgymakknak mennyisége, mint minősége, igen különböző, de rendszeren mind a kettő összeesik: gazdag makktermő évek t. i. kitűnő makkot is szolgáltatnak. A makknak a minőségétől függ az erdősítések sikere. A kincstári erdészetnél eddigelé egy hold bevetésére (lyuk- vagy kapa alá való vetés) 10—12 frt irányoztatott elő, egy holdra 3 *hl*-t számítva. Ezen mennyiség első tekintetre rendkívül nagynak látszik, s valóban egyszerre nem is használható föl mind; ha azonban az ember meggondolja, hogy a vetés nem ritkán tönkre megy, és ugyan azon bevetett területen 2—3 évben kell a javítást ismételni, arra a meggyőződésre kell jutni, hogy az említett mennyiség alig elégséges.

Fel kell itt említenünk az utóbbi időkben fölmerült azon véleményt, hogy a szlavoniai tölgyerdők főképen (mesterséges) vetés útján lennének újraerdősítendők. Ezen vélemény azon alapul, hogy az eddig használt természetes újraerdősülés nagyon drága; nevezetesen hogy az öt évi előleges tilalmazással veszendőbe menő makkoltatási és legeltetési díj nagyobb, mint a mesterséges újraerdősítésre kiadott pénzüsszeg. Ezen

számításban van ugyan valami igaz is, de ez elvet általánosítani és azt követni annyi lenne, mint egyik szélsőségből a másikba esni. Mert a termőhely, a fanemek elegyülési aránya stb. az egyes erdőrészekben rendkívül különböző lévén, természetes, hogy egy és ugyanazon eljárási mód nem minden erdőrészben alkalmazható.

Igen sok mesterséges erdősités rossz eredményének, sikertelenségének főoka némely erdőrészek tulságos nedvességében található föl. Ily helyeken is csirázik ugyan a makk, egy év múlva azonban a csemeték legnagyobb része a stagnáló vízben tönkre megy. Az erdősitések sikeréhez tehát legelső követelmény az lenne, hogy az ily vizek alagcsövek által kellően levezetessenek. A második, a nedvességgel szorosan összefüggő baj pedig a kőrisnek túlhatalmasodása a fiatalosokban. Tölgycsemete az első 4—6 évben ugyan mindig elegendő mennyiségben találtatik, de minél idősebb lesz a fiatalos, annál inkább eltűnnek, mert a kőriscsemeték erőteljesebben és gyorsan nőnek, s a tölgyet elnyomják. Szlavóniában majdnem valamennyi fiatalos tölgycsemetéi veszélyeztetve vannak ily módon, s épen helyén volt a földmívelési ministeriumnak azon rendelete, hogy a kőris által szorongatott fiatalosokban a kőris kivágassék, hogy így a tölgycsemeték világosságához és levegőhöz juszanak. Természetes, hogy a szlavóniai erdészek a legnagyobb kíváncsisággal néznek az elérendő eredmény elé.

A mily mértékben emelkedik a tölgyeknek az értéke évről-évre, ép úgy hanyatlik a gubacs ára; a zsupanjei nagy-szerű taningyár a gubacskereskedést ugyszólva megsemmisítette, annyira, hogy előbbi virágzásába többé vissza nem jut. A gubacstermés néhány évvel ezelőtt még majdnem a legnagyobb bevételét képezte a szlavóniai erdőhivataloknak, most pedig egy idő óta majdnem teljesen eltűnt a pénznaplóból.

A fő- és mellékhaszonvételek után emlitsük meg még a köztes haszonvételeket is néhány szóval. A köztes használat fájdalom! igen csekély, s csaknem csupán névszerint létezik. Ezen haszonvételt a fiatalabb erdőknek kellene szolgáltatniok; minthogy azonban ezek az itteni gondnokságok előtt csekély figyelemben részesülnek, nem csoda, ha a köztes jövedelem csekély és későn foly be. Ily kisebb használatok: hordóabroncsok, erdei léczek, éger kéreg stb. Egy évvel ezelőtt két gradiskai erdőgondnokságban mintegy 100 román és boszniai cigánycsalád tanyázott, melyek tagjai három éven át nyárfát teknőkké, égerfát tányérokka, kanalakká s más ily házi czikkekké dolgoztak fel. Ezekből az illető erdőgondnokságok részére évenként mintegy 300 frt jövedelem folyt be, mi elég tisztességesnek tekinthető ily alárendelt fanemekből. Fedélléczekül leginkább az égert használják, mert ez sima és egyenes törzsű; a szilfát már kevésbé keresik, de legkevésbé a kőrist, mely se nem egyenes törzsű, se nem vaskos növésű. 6—8 cm vastagságu kőrisrudat 11 krajczárért vesznek, s ez nem a befolyó jövedelem szempontjából, mint inkább abból a tekintetből fontos, hogy kivágásuk által a nyomott tölgycsemeték világosságához, s ezáltal intensivebb növekvéshez jutnak. — 1886. december hó.

Kozarac József,

kir. erdész.

A fapiacsról.

Budapest, január 31.

(B.) Az eddigi időjárás a tűzifa fogyasztására nem igen kedvező ugyan, de egészen rosznak sem mondható, mert egyikét fok hideg állandóan követelte a fűtést, s habár eddig nem igen fogyott kellő mértékben a tűzifa, még hátra van februárius, mely hidegebb idővel jól apaszthat a készleteken.